

DE NATUUR ALS INSPIRATIEBRON VOOR DE INRICHTING VAN SCHOOLGEBOUWEN EN KINDEROPVANGRUIMTEN

Kinderen brengen een substantieel deel van hun tijd door op de kinderopvang en op school. De omgeving waarin kinderen en jongeren zoveel tijd doorbrengen heeft gigantisch veel invloed op hun natuurlijke behoefte om te ontdekken, beleven en leren. Het fysieke gebouw zo inrichten, dat het een positieve bijdrage levert aan het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen en professionals, is dus een heel goed idee. In dit artikel nemen we je mee in de kansen die de natuur biedt voor het inrichten van schoolgebouwen en kinderopvangruimten.

Echte natuur versus nepnatuur

Wetenschappelijke inzichten laten zien dat de natuur voor iedereen goed is. Alleen al het zien en/of horen van natuur draagt bij aan een verhoogde concentratie en de activering van het parasympatisch zenuwstelsel (de tegenhanger van ons stress-systeem) wat zorgt voor rust (Mark Mieras, 2020). In haar boek 'Dichterbij de natuur' omschrijft Agnes van den Berg (2024) dat alleen al de vormen en patronen van de natuur een zacht-fascinerende werking hebben. Dat wil zeggen dat ze de aandacht trekken, zonder dat het moeite kost. Ook als je alleen maar kijkt naar een foto of een andere vorm van 'nepnatuur'. Wetende dat er allerlei positieve effecten zijn van natuurlijke elementen in onze omgeving, waar wachten we dan nog op? En wat is er nodig om het fysieke gebouw met deze natuurlijke elementen te verrijken?

Buiten naar binnen brengen

Bij educatieprogramma FONK nemen we de natuur als inspiratiebron voor leren en ontwikkelen. De natuur biedt een rijke, veelzijdige en betekenisvolle omgeving voor kinderen om in te groeien. Naast dat kinderen en professionals veel tijd in de natuur doorbrengen, wordt er ook binnen geleerd. We brengen in dit concept 'buiten naar binnen' om de inspiratie en de voordelen die de natuur te bieden heeft volledig door te voeren.

Buiten naar binnen brengen: waar begin je? Daarvoor nemen we je mee in de principes van 'biofilie'. Biofilie stelt alles wat leeft en natuurlijke elementen centraal. In de architectuur betekent dit dat het interieur rijk is aan natuurlijke vormen, patronen, materialen en licht, aangevuld met planten en zintuigelijke belevingen om een omgeving te creëren die zowel rustgevend als inspirerend is. Je kunt dan denken aan de letterlijke aanwezigheid van natuur in je binnenruimte, zoals planten, maar juist ook aan het aanbrengen van natuurlijke vormen en patronen. Of je dit nu groots of klein wil aanpakken, er is heel veel mogelijk.

Wist je dat niets rechtlijnig is in de natuur? Wandel maar eens door het bos of door de duinen en je zult je verbazen over het gebrek aan rechte lijnen. Denk aan de kronkels van een tak, de rondingen van een blad en de golvende strepen in de vacht van een zebra.

Zelf aan de slag

Kleine simpele stappen die je morgen al zelf kunt toepassen zijn:

1. Laat het licht binnen. Blokkeer geen zicht naar buiten, maar maak juist die verbinding naar buiten.
2. Voeg planten toe. Zo heb je niet alleen de voordelen van groen, maar verbeter je ook gelijk de luchtkwaliteit. Zo zijn er luchtzuiverende planten die gelijk zorgen voor een gezond binnenklimaat.
3. Creëer een plek waar kinderen met natuurlijke materialen aan de slag kunnen. Of dat nu een zand- en watertafel is, een indoor moestuin of een binnenbos. Leer kinderen omgaan met de verantwoordelijkheid voor levende wezens, zoals planten.
4. Hang (muur vullende) natuurfoto's op. Want ook 'nepnatuur' heeft positieve effecten op ons welbevinden.
5. Stel een afspeellijst op met natuurgeluiden, zoals het geluid van vogels of een kabbelend beekje. Deze kun je dan naar eigen inzicht inzetten in de klas.

Herinrichting van een bestaand gebouw of het ontwerp van nieuwbouw

Kim van Bakel, oprichter en head designer van interieurstudio Spacefitters vertelt over haar ervaring met FONK. "In 2021 kwam er een prachtige ontwerpuitdaging op ons pad. Er werd ons gevraagd om mee te denken over de (her)inrichting van een school die zou gaan werken met een innovatief concept in het basisonderwijs: FONK. FONK laat kinderen zelf ontdekken waar ze goed in zijn. Door naar buiten te gaan. De natuur in! Want in de natuur voelt leren niet als leren. Daar leren kinderen door te doen. Door in beweging te zijn. Samen te zijn met anderen. Je snapt dat hier een leuke uitdaging bij hoort om de leerplekken, zowel binnen als buiten, met elkaar te verbinden en vooral ook het stramien van leslokalen los te mogen laten. Hoe meanderen kinderen door het gebouw? Hoe kunnen we optimaal gebruik maken van hun talenten? En op welke manier kunnen wij als vormgevers hier een positieve bijdrage aan leveren? Door bepaalde interieurelementen toe te voegen, weg te halen of geheel anders te benaderen kan een groep of individu zich anders gedragen.

Welzijn en vitaliteit staan daarbij centraal in onze ontwerpen. Als de omgeving op een juiste manier is vormgegeven heeft dat een positieve invloed op het (leer)gedrag. Dit doen wij door vorm te geven volgens de principes van biofilie. Biophilic design speelt in op de biologische band tussen mens en natuur met positief effect op welzijn en gezondheid. In het onderwijs leren kinderen 20% sneller doordat het cognitief functioneren wordt verbeterd en het onderling contact met leerlingen wordt gestimuleerd. In biofile

omgevingen wordt meer uitgedaagd tot beweging en juist dit is een waardevol bezit in het onderwijs. Beweging zorgt er namelijk voor dat connecties worden gelegd tussen de rechter en de linker hersenhelft. Hoe meer connecties, hoe meer capaciteit om te kunnen ontwikkelen. Maar beweging zorgt ook dat er meer zuurstof bij de hersenen komt dat op zijn beurt weer het leren bevordert.

Hoe dat er in de praktijk uit kan zien? Denk bijvoorbeeld aan een publieke ruimte welke een routing heeft gelijk aan een rivier, meanderend door de ruimte. Het daagt uit om te ontdekken wat er achter de volgende bocht is. Wij mensen zijn van nature onderzoekend en nieuwsgierig. Laat kinderen klimmen en klauteren en op ontdekkingsreis gaan op school en verander op tijd van context om de zintuigen te blijven stimuleren.” Bij de eerste FONK-school, KC de Avonturier in Effen, zijn deze principes toegepast. Directeur Lieke Gruyters over de binnenruimte: “De nieuwe binnenruimte is één geheel en overal is over nagedacht. In het oog springt meteen de grote boom bij het podium in onze gang. Buiten is letterlijk naar binnen gehaald. Waar er 26 leerlingen in een klas zitten, staan er geen 26 tafeltjes in het lokaal. De gang is een verlengde van het klaslokaal en er is gebruik gemaakt van verschillende soorten werkplekken en verschillende zithoogtes. Dit moedigt aan om op een heel natuurlijke manier van houding te wisselen en in beweging te blijven. Bovendien vormt de gang een rustige, prikkelarme omgeving met planten en organische vormen waar kinderen een plekje kunnen vinden om rustig te werken of om even tot rust te komen”. Beelden van de binnenruimte van KC de Avonturier vind je via [deze link](#).

Onze interieurstudio Spacefitters bouwt samen met betrouwbare partners aan uitdagende projecten welke futureproof en uniek zijn. Werken met gelijkgestemden voelt niet als werken, maar als mogen spelen en bouwen aan een duurzame en kwalitatieve toekomst voor iedereen.

Samen bouwen aan het onderwijs van morgen, samen met de natuur.

FONK staat voor: naar buiten, ervarend leren, met de klas de kwetsbaarheid én de kracht van de natuur ontdekken, van jezelf. We staan niet boven de natuur, maar we zijn onderdeel van de natuur. Dat is de kern. In deze gezonde inspirerende omgeving zal de nieuwe generatie haar talenten ontdekken en opgroeien tot zelfstandige en zelfbewuste mensen. Als mens tussen de mensen en als onderdeel van de natuur. Futureproof! Let's do this together!

Meer weten?

Wil je meer weten over FONK of de toegevoegde waarde van een interieurontwerper zoals Spacefitters? Neem contact op met Denise Puijk.

Denise Puijk
Accountmanager
06 – 29 67 01 02
d.puijk@edux.nl

Literatuurlijst

Mieras, M. (2020). *Wat natuur met je doet. Rapport over de impact van natuur op privé, werk en gezondheid*. IVN.

Van den Berg, A. (2024). *Dichterbij de natuur*. Vonk Uitgevers.